

Lovforslag nr. L 167. Fremsat den 1. marts 1983 af Dræbye (RV), Lone Dybkjær (RV), Aase Olesen (RV) og Niels Helveg Petersen (RV)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om naturfredning

§ 1

I lov om naturfredning, jfr. lovbekendtgørelse nr. 435 af 1. september 1978, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 2, nr. 2, indsættes efter »områder,« ordene: »herunder søterritoriet,«.

2. Efter § 8 indsættes som ny overskrift og som ny paragraf:

»Grønne råd

§ 9. Til rådgivning af amtsrådet, i hovedstadsområdet dog hovedstadsrådet, i naturfredningsspørgsmål nedsættes et rådgivende udvalg bestående af medlemmer, der udpeges af amtsrådet efter indstilling fra foreninger med interesse i naturpleje og -beskyttelse.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte medlemmer fungerer i en periode på 4 år.

Stk. 3. Det rådgivende udvalgs formand vælges af udvalget.

Stk. 4. Miljøministeren kan fastsætte nærmere retningslinjer for udvalgenes nedsættelse og virksomhed.«

3. I § 43, stk. 4, indsættes som nyt punktum før 1. punktum: »Bestemmelsen i stk. 1, 1. punktum, gælder for søer med et vandareal over 100 m².«

4. Efter § 43 indsættes som ny overskrift og som ny paragraf:

»Beskyttelse af heder

§ 43 a. Hedearealer, som udgør over 1 ha i sammenhængende areal, må kun opdyrkes, tilplantes eller på anden måde ændres med tilladelse fra amtsrådet, i hovedstadsområdet dog hovedstadsrådet.

Stk. 2. Miljøministeren kan bestemme, at de i stk. 1 nævnte bestemmelser ikke skal gælde for nærmere angivne kategorier af heder. Bestemmelse herom kan træffes for hele landet eller for nærmere angivne dele af landet.

Stk. 3. Miljøministeren kan bestemme, at tilladelse efter stk. 1 i nærmere angivne tilfælde af mere vidtrækkende betydning i stedet meddeles af ministeren. Bestemmelse herom kan træffes for hele landet eller for nærmere angivne dele af landet.

Stk. 4. Miljøministeren kan beslutte at overtage afgørelsen i en for amtsrådet eller hovedstadsrådet indbragt sag, når sagen skønnes af mere vidtrækkende betydning.

Stk. 5. Miljøministeren kan give amtsrådet og hovedstadsrådet nærmere forskrifter for administrationen af stk. 1.

Stk. 6. Miljøministeren kan efter forhandling med vedkommende ministre give nærmere forskrifter for samarbejdet mellem amtsrådet og hovedstadsrådet og andre myndigheder.«

5. Efter § 43 indsættes som ny overskrift og som ny paragraf:

»Stendiger

§ 43 b. Stendiger må kun fjernes eller ændres med tilladelse fra amtsrådet, i hovedstadsområdet dog hovedstadsrådet.

Stk. 2. Miljøministeren kan bestemme, at de i stk. 1 nævnte bestemmelser ikke skal gælde for nærmere angivne kategorier af stendiger. Bestemmelse herom kan træffes for hele landet eller for nærmere angivne dele af landet.

Stk. 3. Miljøministeren kan bestemme, at tilladelse efter stk. 1 i nærmere angivne tilfælde af mere vidtrækkende betydning i stedet meddeles af ministeren. Bestemmelse herom kan træffes for hele landet eller for nærmere angivne dele af landet.

Stk. 4. Miljøministeren kan beslutte at overtage afgørelsen i en for amtsrådet eller hovedstadsrådet indbragt sag, når sagen skønnes af mere vidtrækkende betydning.

Stk. 5. Miljøministeren kan give amtsrådet og hovedstadsrådet nærmere forskrifter for administrationen af stk. 1.

Stk. 6. Miljøministeren kan efter forhandling med vedkommende ministre give nærmere forskrifter for samarbejdet mellem amtsrådet og hovedstadsrådet og andre myndigheder.«

6. Efter § 43 indsættes som ny overskrift og som ny paragraf:

»Strandenge

§ 43 c. Strandenge og strandsumpe, som udgør over 1 ha i sammenhængende areal, må kun opdyrkes, tilplantes eller på anden måde ændres med tilladelse fra amtsrådet, i hovedstadsområdet dog hovedstadsrådet.

Stk. 2. Miljøministeren kan bestemme, at de i stk. 1 nævnte bestemmelser ikke skal gælde for nærmere angivne kategorier af strandenge og strandsumpe. Bestemmelse herom kan træffes for hele landet eller for nærmere angivne dele af landet.

Stk. 3. Miljøministeren kan bestemme, at tilladelse efter stk. 1 i nærmere angivne tilfælde af mere vidtrækkende betydning i ste-

det meddeles af ministeren. Bestemmelse herom kan træffes for hele landet eller for nærmere angivne dele af landet.

Stk. 4. Miljøministeren kan beslutte at overtage afgørelsen i en for amtsrådet eller hovedstadsrådet indbragt sag, når sagen skønnes af mere vidtrækkende betydning.

Stk. 5. Miljøministeren kan give amtsrådet og hovedstadsrådet nærmere forskrifter for administrationen af stk. 1.

Stk. 6. Miljøministeren kan efter forhandling med vedkommende ministre give nærmere forskrifter for samarbejdet mellem amtsrådet og hovedstadsrådet og andre myndigheder.«

7. I § 45, stk. 1, stk. 2 og stk. 3, indsættes efter »§ 43, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2,« følgende: »samt § 43 a, stk. 1, § 43 b, stk. 1, og § 43 c, stk. 1.«

8. § 46, stk. 4, nr. 2, affattes således:

»2) bestående havneanlæg med tilhørende landarealer,«.

9. Efter § 47 a indsættes som ny overskrift og som ny paragraf:

»Kirkeomgivelser

§ 47 b. Inden for en afstand af 300 m fra de i det åbne land beliggende kirker må der ikke uden fredningsnævnets tilladelse places bygninger med en højde, der overstiger 8,5 m.«

10. I § 66, stk. 1, nr. 1, indsættes efter »43, stk. 1-3« følgende: »43 a, stk. 1, 43 b, stk. 1, 43 c, stk. 1,«, og efter »47 a, stk. 1,« indsættes: »47 b,«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1984.

F.t.l. vedr. naturfredning

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

I de senere år er naturfredningsloven blevet revideret et antal gange: 1972, 1975 og 1978 med ikrafttræden pr. 1. januar 1979. Disse lovændringer har videreført de allerede i loven af 1917 fastlagte hovedprincipper for landets fredningspolitik.

Baggrunden for nærværende lovforslag er det stigende pres, som vore landskabsværdier i et stadig ekspanderende samfund udsættes for. Ved naturfredningslovens administration gennem de senere år har det vist sig, at der er behov for at forbedre loven på en række enkeltpunkter.

Forslagsstillerne mener, at der lovgivningsmæssigt er et voksende behov for at skærpe beskyttelsen af vore skove, ligesom det bør overvejes at forstærke beskyttelsen omkring vore søer og vandløb. Især i bynære områder er der store trusler mod disse biotoper og deres omgivelser.

I december 1980 udgav fredningsstyrelsen »Status over den danske plante- og dyreverden«. Det fremgår af det omfattende værk, at den danske natur gennem de senere år er blevet mere og mere forarmet. Den voldsomme tekniske og samfundsmæssige udvikling i det sidste årti har overalt medført en afvikling eller reduktion af mangfoldigheder af arter og naturlokaliteter.

Det gælder såvel i det åbne dyrkede land, hvor de levende hegn, dammene, mergelgravene og de åbne grøfter forsvinder, som for naturtyper som hederne, overdrevene, engene, kærerne, moserne, strandengene og flere løvskovstyper.

Den danske natur, hvori vi henter mangeartede oplevelser – livskvalitet – bliver på grund af menneskelig indgriben mere og mere monoton og kedelig.

Lovforslaget er en revideret genfremsættelse af et senest i folketingsåret 1981-82 (2. samling), fremsat lovforslag, se Folketingstidende 1981-82 (2. samling), forhandlingerne sp. 4136 og 7848 samt tillæg A sp. 4151.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til nr. 1

Ændringen indføres i overensstemmelse med tidligere regler i naturfredningsloven, som udgik ved revision i 1969. Siden lovrevisionen i 1937 har loven tillige fundet anvendelse for søterritoriet, hvilket indebar, at fredningssager principielt kunne rejses igennem fredningsnævnene også for søterritoriet. Bestemmelsen har kun fundet anvendelse ganske få gange, inden den blev ophævet. Når bestemmelsen nu igen agtes indført, skyldes det, at der er en stigende erkendelse af, at man har behov for en ensartet biotopbeskyttelse på søterritoriet og i kystnære landskaber. En sådan kan lettest gennemføres, såfremt der kan rejses fredningssag igennem fredningsnævnet for såvel land- som vandarealer.

Til nr. 2

Efter fredningsplanudvalgenes nedlæggelse pr. 1. januar 1979 har der vist sig behov for et regionalt rådgivningsorgan for amtsrådene og amtsfredningskontorerne, et spørgsmål, som også var under overvejelse inden den seneste lovrevision, men som faldt ud under udvalgsbehandlingen. Under folketingets forhandlinger blev der fra mange sider udtrykt velvilje over for tanken om at etablere regionale grønne råd, der blev vurderet som værdifulde organer for at forbedre planlægningen og gøre denne mere folkelig. Det grønne råd bør bestå af lokalboende med sagkundskab vedrørende natur, fugle, planter, insekter m.v.

Bestemmelsen i § 9 giver amtsrådet pligt til at nedsætte rådgivende udvalg, hvis medlemmer udpeges efter indstilling fra foreninger med interesse i naturpleje og naturbeskyttelse. Blandt andre bør følgende organisationer kunne repræsenteres i de grønne råd:

Biologforbundet,
 Botanisk Forening,
 Danmarks Naturfredningsforening,
 Danmarks Sportsfisker Forbund,
 Dansk Jagtforening,
 Dansk ornithologisk Forening,
 Dansk Strandjagtforening,

Dansk Skovforening,
 Danske Husmandsforeninger,
 De danske Landboforeninger,
 Dendrologisk Forening,
 Entomologisk Forening,
 Friluftsrådet,
 Landsjagtforeningen af 1923 og
 Natur og Ungdom.

Ministeren kan fastsætte nærmere regler for udvalgenes nedsættelse og virksomhed. Dette bør ske efter forhandling med de kommunale organisationer.

Amtsrådene afholder de med de grønne råds virksomhed forbundne udgifter. Der udbetales dog ikke vederlag til medlemmer eller formænd.

Til nr. 3

De mindre søer og større vandhuller er af stor betydning for dyrelivet. Derfor foreslås beskyttelsen udvidet fra de nuværende 1.000 m² vandareal til søer med over 100 m² vandareal.

Til nr. 4

Vore heder udgør i dag en landskabstype, som har været inde i en rivende tilbagegang i de sidste 200 år. De er en del af landskabet, hvor der forekommer en helt speciel hedeflora og -fauna, som er en meget væsentlig del af vort samlede landskabsmønster. En række af vore største hedestrækninger er i dag fredet ved kendelser, men et meget stort antal hedestrækninger henligger imidlertid uden nogen naturfredningsmæssig beskyttelse. På de resterende hedeområder, som udelukkende er knyttet til jorder af meget ringe landbrugsmæssig og skovbrugsmæssig kvalitet, findes de sidste rester af karakteristiske plante- og dyresamfund, som tidligere havde en langt videre udstrækning i Nordeuropa. En række hedeinsekter og hedefugle er ved at uddø inden for landets grænser, fordi det samlede hedeareal allerede ligger på minimumsgrænsen for bestandens eksistens; og da det ikke er muligt at gennemføre egentlige fredninger for en lang række mindre hedelokaliteter, forslås indføjet i loven en generel bestemmelse til beskyttelse af de tilbageværende sammenhængende hedeområder over 1 ha, som herefter ikke må opdyrkes, tilplantes eller ændres på anden vis, uden at amtsrådene foretager en fredningsmæssig vurdering af områdets betydning. Det må overvejes at fritage hedearealer for kommunale og amtskommunale jordskatter.

Til nr. 5

Bestemmelsen sigter til stendiger i det åbne land, der har landskabelig eller kulturhistorisk værdi. Stendiger er vigtige landskabelige og kulturhistoriske landskabelementer, som desuden er levesteder for en varieret flora og fauna. Et meget stort antal stendiger er igennem de senere år blevet fjernet i takt med landbrugets stigende rationalisering. En del er igennem årene blevet fredet, enten i forbindelse med frivillige fredninger eller ved egentlige fredninger. Det er vigtigt at få gennemført en generel beskyttelse af disse landskabelementer. Det skal således ikke i fremtiden være muligt at sløjfe eller på anden vis ødelægge disse uden amtsrådets tilladelse, og før man i amtsrådet får foretaget en vurdering af disse landskabelementers betydning som levesteder for flora og fauna samt æstetiske betydning for landskabet. Vedligeholdelse af stendiger kan dog foregå uden tilladelse. Det må overvejes at fritage stendiger for kommunale og amtskommunale jordskatter.

Til nr. 6

Ud for det marine forland findes lave kyster, der dels er dannet ved landhævning, dels ved kystudligningsprocesser. Ved disse kyster findes der en række landskabsdannelse, som oftest er af ekstraordinært stor betydning. Strukturelt er disse en del af kystzonen, mark, strandenge, strandsumpe, strandsøer, fed m.v. Disse er kun i nogen grad beskyttet med den nuværende strandbeskyttelseslinje på 100 m langs kysterne og fredning efter sandflugtsloven på Vestkysten, idet mange af disse dannelser findes mere end 100 m fra stranden.

Den foreslåede ændring indebærer, at indgreb i disse vigtige lokaliteter kun kan ske efter amtsrådets godkendelse. Grænsen mellem opdyrkede og uopdyrkede områder ved sådanne kyststrækninger skønnes at kunne fastlægges efter en gennemgang i marken af amtskommunernes fredningskontorer. Det må overvejes at fritage strandenge og strandsumpe for kommunale og amtskommunale jordskatter.

Til nr. 7

Der er tale om en konsekvensændring af redaktionel karakter.

Til nr. 8

Ordet »bestående« tilføjes den eksisterende sætning om havneanlæg med tilhørende landarea-

ler, som i dag er undtaget fra strandbeskyttelseslinjens bestemmelse. Bestemmelsen indføres for at forbedre beskyttelsen af vore kyster. Strandbygge- linjen, som indførtes i 1937, er blevet administreret særdeles restriktivt, idet der er meddelt meget få dispensationer fra denne bestemmelse. I 1969 ændredes byggelinjen til en beskyttelseslinje, idet en lang række foranstaltninger blev omfattet af bestemmelsen såsom beplantning, terrænregulering, hegning m.v. Siden 1969 har der imidlertid været et hul i denne bestemmelse, idet man uden dispensation fra strandbeskyttelseslinjen kan etablere lystbådehavne, marinaer, byggeri, beplantning, terrænregulering i forbindelse med en lystbåde- havns etablering. Dette kan efter ændringen ikke ske uden fredningsnævnets tilladelse. Bestående havneanlæg er således fortsat undtaget fra bestem- melsen.

Til nr. 9

Ændringen indebærer, at fredningsnævnet er- statningsfrit kan nægte bebyggelse, der overstiger en højde på 8,5 m inden for en afstand af 300 m fra kirker beliggende i det åbne land. Blandt de kulturhistoriske elementer i det danske landskab hører kirkerne til de væsentligste. Kirkerne præger

i kraft af deres antal og deres størrelse – og tit også deres monumentale beliggenhed – landskabet i enestående grad. Det har derfor været naturligt, at kirkerne med deres omgivelser tidligt har på- kaldt sig interesse i forbindelse med såvel natur- fredning som bygningsbevaring. De første kirke- omgivelserfredninger stammer fra begyndelsen af dette århundrede, og i årene umiddelbart efter 1950 gennemførtes ca. 4.500 fredninger af større eller mindre omfang af arealer i umiddelbar til- knytning til de fleste af landets 2.300 kirker. Det er fredninger, som hovedsagelig blev gennemført ved frivillig overenskomst med lodsejerne og uden erstatning.

Årsagen til nærværende skærpelse af lovgivnin- gen er, at man i de senere år i stigende grad har erkendt, at de ovennævnte kirkeomgivelserfrednin- ger i mange tilfælde er alt for snævert afgrænsede, således at der er mulighed for, at skæmmende byg- geri (siloer m.v.) kan opføres ved vore kirker.

I dag kan den slags byggeri kun hindres ved gennemførelse af egentlige fredninger med dertil hørende betydelige erstatninger.

Til nr. 10

Der er tale om en konsekvensændring af redak- tionel karakter.